VOX academiae

POSEBNI PRILOG ZA VISOKO OBRAZOVANJE, ZNANOST I UMJETNOST ■ 25. travnja 2018. ■ Br. 3 NOVI LIST

SURADNJA APURI I »HOMO SI TEĆ«

Kreativna simbioza umjetnosti i sporta

Str. ▸▸ 9.

TRANSFER TEHNOLOGIJE

Velika količina znanja na Sveučilištu ima gospodarski potencijal

Str. ▸▸ 2. i 3.

PROF. REGINA AMMICHT QUINN

U očima nacionalista, ženska tijela su državni teritorij

Str. ▸▸ 6. i 7.

DOC. DR. SC. DALIDA RITTOSSA

Osobe s duševnim smetnjama u Hrvatskoj nemaju adekvatnu sudsku zaštitu

Str. ▸▸ 4. i 5.

ISTOCK

RIJEČKO SVEUČILIŠTE JEDINO U HRVATSKOJ IMA POSLOŽEN SUSTAV TRANSFERA TEHNOLOGIJE

KOLIČINA ZNANJA na Sveučilištu ima veliki gospodarski potencijal

Sustav za transfer tehnologije je izgrađen i u infrastrukturnom i u regulativnom smislu, no trebalo bi ojačati komunikaciju između akademske zajednice i privatnog sektora, ističe Petra Karanikić, voditeljica Ureda za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci

Aneli DRAGOJEVIĆ MIJATOVIĆ

Kada se govori o rastu BDP-a, često možemo čuti da je taj rast u Hrvatskoj dosegnuo svoj limit u odnosu na potencijale gospodarstva. Trebalo bi dakle napraviti proboj u infrastrukturi koji bi povećao potencijalni rast, a da bi se onda on mogao realizirati. Uloga znanosti u tom bi proboju mogla biti ključna obzirom da smo mala ekonomija, otvorena, koja teško konkurentnost može graditi na masovnosti, pa čak i kad je turizam u pitanju. Traže se specifična znanja, inovacije, koje bi se mogle komercijalizirati i tako podignuti razinu ekonomije, odnosno učiniti domaći proizvod ili uslugu konkurentnijim u inozemstvu. Od sveučilišta bi se, recimo to tako, očekivalo da stvara najveću dodanu vrijednost u pogledu znanstvenih dostignuća, koja bi se onda kroz specifičnu mrežu podrške mogla primijeniti u praksi. Taj put, od znanstvene činjenice (u širem smislu) do tržišta, nazivamo transferom tehnologije, a zanimalo nas je radi li i što konkretno, riječko Sveučilište po tom pitanju. Naime, suradnja Sveučilišta i gospodarstva obično se apostrofira kao važan segment unapređenja uloge znanstvene zajednice u društvu, te razvoja gospodarstva. Prema riječima doc. dr. sc. Petre Karanikić, voditeljice Ureda za transfer tehnologije pri riječkom Sveučilištu, »Sveučilište u Rijeci u ovom trenutku jedino u Republici Hrvatskoj ima u potpunosti posložen sustav transfera tehnologije kako u infrastrukturnom tako i u regulativnom kontekstu.«

Aktivnosti transfera tehnologije provode sveučilišni Ured za transfer tehnologije kao ustrojbena jedinica Rektorata u suradnji sa Step Ri znanstveno-tehnološkim parkom.

Nije cilj da svi znanstvenici budu poduzetnici, no količina znanja na riječkom Sveučilištu je velika, i sigurno postoji prostor za komercijalizaciju, na korist ekonomije i društva

Boris Golob

Intelektualno vlasništvo

– Kada se govori o transferu tehnologije, odnosno suradnji akademske zajednice s gospodarstvom, za početak treba definirati što to zapravo jest. Jednostavno rečeno, pod transferom znanja i tehnologija podrazumijeva se prijenos rezultata znanstvenih istraživanja u gospodarstvo. Iako se to na prvi pogled čini dosta jednostavno, zapravo je riječ o iznimno složenom procesu koji zahtijeva uključenost različitih aktera, multidisciplinarni pristup te stručnost ljudi koji se time bave, tumači Karanikić. Veli da su predviđeti uspješnom transferu tehnologije rezultati znanstvenih istraživanja, kao i znanja i ekspertize sastavnica Sveučilišta – sveučilišnih odjela i fakulteta.

– Ti rezultati, znanja i ekspertize predstavljaju intelektualno vlasništvo koje treba na odgovarajući način zaštititi. Svakako je jedan od značajnijih načina zaštite patent, ali i postoje i drugi oblici zaštite kao što su žig, industrijski dizajn itd., a koji imaju svoju vrijednost na tržištu. Zaštita patentom je skupa, proces nije zaštite dugotrajan i rizičan, ali donosi najviše prihode. S druge strane, zaštita žiga i industrijskog dizajna nije toliko skupa, ali u pravilu donosi niže prihode, ovisno o vrsti proizvoda ili usluge koja se želi zaštititi. Zaštitu intelektualnog vlasništva naglašavam bitnom u kontekstu transfera tehnologije. Prilikom traženja partnera za komercijalizaciju bilo koje tehnologije koja se planira plasirati na tržište važno je zaštititi se od konkurencije, a to se postiže upravo zaštitom intelektualnog vlasništva. Iz tog razloga važno je stalno raditi na podizanju svijesti kako akademske zajednice tako i privatnog sektora o važnosti odgovarajućeg upravljanja intelektualnim vlasništvom, odnosno njegove zaštite i korištenja, ističe Karanikić.

Napominje da će upravo Ured za transfer tehnologije povodom obilježavanja Svjetskog dana intelektualnog vlasništva 26. travnja organizirati Info dan s temom »Intelektualno vlasništvo kao poveznica znanosti i gospodarstva«. Ovaj događaj otvoren je i predstavnicima akademske zajednice i privatnog sektora.

UTT Program

Na pitanje o konkretnim primjerima transfera tehnologije na riječkom Sveučilištu, Karanikić ističe da je Ured za transfer tehnologije prijavio, dobio, te provodi četiri projekta transfera tehnologije u okviru programa Podrške uredima za transfer tehnologije – UTT Program, financiranog od strane Svjetske Banke i HAMAG-BICRO-a kao provedbenog tijela. Ukupna vrijednost projekata je nešto manje od 1,3 milijuna kuna. Svi projekti dolaze s Medicinskog fakulteta. Ipak, napominje Karanikić, ne bi bilo primjereno govoriti da se iz nekog znanstvenog područja više ili manje ideja provodi u praksi: provest će se ve ideje i inovacije za koje će tržište prepoznati potencijal.

– Hoće li se one komercijalizirati kroz osnivanje startupova ili na neki drugi način to naravno ovisi o odgovarajućem poslovnom modelu, ali i o dostupnosti financiranja. Na primjer, ako govorimo o određenoj tehnologiji koja je nastala na sveučilištu i koja bi u slučaju osnivanja spin-off-a zahtijevala proizvođiju, a znamo da je pokretanje proizvodnog pogona iznimno skupo, onda se može ići na alternativne načine komercijalizacije kao što je npr. licenciranje tehnologije. Imaš naša suporrtnica.

Na pitanje, gdje je po pitanju transfera tehnologije riječko u odnosu na inozemna sveučilišta, Karanikić ističe da je o uspredbi zaista vrlo teško govoriti.

– Prvo, zato što bi za takvo nešto trebalo uzeti jako puno pokazatelja kako bi zaprvo ta usporedba imala smisla. Ti pokazatelji bi prvenstveno bili od financijskog ulaganja u provedbu istraživanja i razvoja pa do ljudskih resursa koji uopće rade u aktivnostima transfera tehnologije. Još je dan bitan element je i kolико dugo oni na svojim sveučilištima već provode aktivnosti transfera tehnologije. To tim pokazateljima mi se ne možemo usporedivati sa sveučilištima u zapadnoj Europi. Međutim, ono gdje se možemo usporediti je da smo izgradili sustav podrške aktivnostima transfera tehnologije. Naravno da ima mjesta za napredak.

Zahtjevi tržišta

Prvenstveno ga vidim u snažnijoj komunikaciji između akademske zajednice i privatnog sektora na kojoj se intenzivno radi, ali prostora za napredak ima i u poveziranju i jasnijoj komunikaciji svih važnih politika i strategija s vrlo jasno definiranim akcijskim planovima u kontekstu razvoja aktivnosti transfera tehnologije na državnoj razini. Smatram da u ovome trenutku to još uvijek nije dovoljno kako bi se postigli odgovarajući učinci. Ono što me veseli je da je transfer tehnologije preponat kao bitan faktor koji može i mora doprinositi gospodarskom rastu, naglašava Karanikić. Ističe da suradnja s gospodarstvom odvijek postoji, i to u svim znanstvenim područjima.

– Ono što se promatra iz sveučilišne perspektive je »formalizirana« suradnja s gospodarstvom u kontekstu zajedničkih kolaboratovnih istraživanja, zajedničkih projekata istraživanja i razvoja, i slično. Privatni sektor zna što tržište traži te je uvijek zainteresiran financirati projekte u suradnji s akademskom zajednicom za onaj dio aktivnosti koje privatni sektor nije u mogućnosti samostalno napraviti. To je najčešće komponenta istraživanja i razvoja odredenog proizvoda za koje je potrebno imati odgovarajuće laboratorije u kontekstu infrastrukture, ali i znanstveno utemeljene rezultate. Ono što je važno naglasiti u ovom kontekstu je da se i kroz strukturne fondove EU potiču programi odnosno projekti gdje je prijavitelj privatni sektor uz obavezno partnerstvo znanstvene institucije i ohrnuto kako bi se ojačala suradnja znanstvenih institucija s privatnim sektorom te da bi se osigurala financiranje aktivnosti transfera tehnologije, zaključuje Karanikić.

F. MUSULIN

PATENT VS ŽIG
Zaštita patentom je skupa, proces same zaštite dugotrajan i rizičan, ali donosi najviše prihode. S druge strane, zaštita žiga i industrijskog dizajna nije toliko skupa, ali u pravilu donosi niže prihode

Kod financiranja zaštite patenata potrebno je ustanoviti zadovoljava li izum uvjete patentabilnosti, zatim se utvrđuje postoji li nešto slično već zaštićeno te se utvrđuje komercijalni potencijal izuma. Sveučilište je u pravilu osiguravalo financiranje izuma s potencijalom

Petra Karanikić

Fess Slices – »školski« primjer transfera tehnologije

Karanikić ističe da su aktivnosti transfera tehnologije koje se financiraju UTT Programom, između ostalih, od procjene tržišnog potencijala, razvoja poslovnog modela do izrade strategije i zaštite intelektualnog vlasništva, traženja partnera za komercijalizaciju.

– Detaljnije bih se osvrnula na jedan od tih projekata obzirom da je projekt završio s formalnom provedbom 14. travnja. Radi se o projektu »Učilo-model za vježbanje endoskopske funkcionalne kirurgije sinusa – Fess Slices« i ovo je primjer tzv. »školskog« projekta transfera tehnologije. Projekt je najprije prošao »Proof-of-concept« fazu odnosno provjeru inovativnog koncepta kroz program PoC, a zatim su kroz UTT Program dobivena sredstva za njegovu komercijalizaciju. Rezultati su i više nego dobri. Potpisan je ugovor o licenciranju s riječkom tvrtkom Tabletop d.o.o., produljena je zaštita žiga i industrijskog dizajna u Europi, podnesena je zaštita žiga u Americi, a ono što je svemu tome prethodilo je procjena vrijednosti projekta koja je ukazala na komercijalni potencijal. Iako je projekt formalno završio sa provedbom, ne možemo reći da je i proces transfera tehnologije završio, već se zapravo nastavio. Tvrtka Tabletop d.o.o. proizvodit će Učilo, a UTT i Step Ri pružat će i dalje podršku u kontekstu traženja distributera i slično. Što se tiče ostala tri projekta, oni su još uvijek u provedbi, ali već sada pokazuju odredene pozitivne rezultate (provedene su aktivnosti procjene vrijednosti projekata, podnesene su odredene patentne prijave, razvijeni su poslovni modeli i drugo), ali detalje o rezultatima još ne bih iznosila. Projekti će završiti s provedbom do kraja godine i sigurna sam da će polučiti uspjeh, poručuje Karanikić.

Projekti s Medicinskog fakulteta

Popis projekata odobrenih Uredu za transfer tehnologije Sveučilišta u Rijeci u okviru programa Podrške uredima za transfer tehnologije – UTT Program (ukupna vrijednost: 1.272.693,39 kuna)

1. Učilo-model za vježbanje endoskopske funkcionalne kirurgije sinusa - FESS SLICES (prof. dr. sc. Darko Manestar, prof. dr. sc. Mladen Perinić, i doc. dr. sc. Sven Marčić)
2. Postupak za određivanje i brojenje b-limfa kod ultrazvučnog dijagnosticiranja bolesti pluća - B-LIMUZ (prof. dr. sc. Alan Šustić, prof. dr. sc. Alen Protić i Zoran Matić, mag. ing)
3. Imunotoksin za liječenje glioblastoma multiforme – ATTRI (prof. dr. sc. Stipan Jonjić)
4. Banka monoklonskih protutijela na virusne i stanične proteine - CROmAb (prof. dr. sc. Stipan Jonjić)

BORIS GOLOB, DIREKTOR STEP RI ZNANSTVENO-TEHNOLOGIJSKOG PARKA

Domaće gospodarstvo nije dovoljno spremno za nove tehnologije

Step Ri znanstveno-tehnološki park jedna je od institucija u okviru riječkog Sveučilišta kroz koju se provodi potpora transferu tehnologije, odnosno komercijalizaciji znanstvenih dostignuća. Step Ri nudi niz usluga savjetovanja, od savjetovanja i podrške u pokretanju poduzetničkog pothvata, savjetovanja na području zaštite intelektualnog vlasništva, upravljanja inovacijama, rasta i razvoja poslovanja, do savjetovanja i podrške i internalizaciji poslovanja. Uz, dakle, razne savjetodavne usluge, te programe edukacije, Step Ri nudi i najam ureda i laboratorija, i to po povlaštenim odnosno subvencioniranim uvjetima za tvrtke u predinkubaciji, dok na najam po tržišnim uvjetima imaju pravo tvrtke utemeljene na znanju i novim tehnologijama. Direktor Step Ri-a Boris Golob ističe da se pokušava znanja koja su stvorena u znanstvenoj zajednici, a njih na riječkom Sveučilištu ima mnogo, prenijeti u praksu, s ciljem da se doprinese ekonomskom razvoju i unapređenju društva općenito.

– U okviru Step Ri-a danas djeluju brojne tvrtke, koje zapošljavaju i izvoze, a većinom je riječ o tvrtkama u ICT industriji i gotovo sve su vezane uz inozemstvo – ili su dio stranih tvrtki, ili puno izvoze, odnosno rade s inozemnim partnerima. Ipak, što se tiče samog transfera tehnologije, teško se usporedivati sa sličnim institucijama i tehnologijskim parkovima na zapadu, jer mi djelujemo u specifičnim uvjetima gdje s jedne strane sveučilište prolazi kroz tranziciju od isključivo edukativne prema istraživačkoj instituciji, što znači da još treba jačati svijest o ulozi znanosti u ekonomskom razvoju, dok je s druge strane struktura domaćeg gospodarstva takva da još uvijek nije u stanju apsorbirati nove tehnologije ni u razmjerima u kojima se stvaraju, a pogotovo je kapacitet upijanja tih tehnologija manji nego na zapadu. Nije naravno cilj da svi znanstvenici budu poduzetnici – to niti je moguće, niti bi tako trebalo biti, no količina znanja na riječkom Sveučilištu je velika, i sigurno postoji dodatni veliki prostor za njegovu komercijalizaciju, na korist ekonomije i društva, kaže Golob. Na pitanje o konkretnim primjerima, Golob navodi primjere praske transfera tehnologije, i to u širem smislu, kako ih, kaže, on tumači: ne samo kao patente nego kao svaku poslovnu suradnju kod koje se koristi novostvoreno znanje i stručnost.

– Tu su primjerice E-glas (Tehnički fakultet), koji je bio naš prvi korisnik, te Hidromodeling d.o.o., startup koji su od ove godine pokrenula dva doktorska studenta Gradevinskog fakulteta. No, brojne sastavnice rade i njegoju dobre odnose s gospodarstvom, kroz projekte edukacije i slično. Tu su brojni projekti Medicinskog fakulteta, Tehničkog fakulteta, dobre odnose s gospodarstvom ima Odjel za informatiku, Ekonomski i Hotelijerski fakultet tradicionalno dosta rade s gospodarstvom, kao i Pomorski fakultet, potom Gradevinski, Odjel za biotehnologiju, i drugi, navodi Golob. Posebno naglašava da je Step Ri otvoren prema studentima koji misle da imaju dobru ideju, a treba im poslovna podrška u vidu savjeta, edukacije, kontakata. Tu su i prostori za prezentacije, sastanke i slično.

Potencijal patenata

Na pitanje o financiranju patenata, Karanikić odgovara da, kada se radi o bilo kojem načinu zaštite intelektualnog vlasništva pa tako i patenata, Sveučilište postupa prema svojim internim regulativnim aktima koji je naravno usklađen i sa odgovarajućim zakonodavstvom.

– Financiranje zaštite patenata provodi se na način da je prvo potrebno ustanoviti može li se odredeni izum uopće štititi patentom odnosno zadovoljava li potrebne uvjete patentabilnosti, zatim se utvrđuje stanje tehnike odnosno postoji li nešto slično što je već zaštićeno te se utvrđuje postoji li komercijalni potencijal izuma koji se želi štititi. Ako se utvrdi potencijal takvog izuma onda će se krenuti u zaštitu. Sveučilište je u pravilu osiguravalo financiranje patentne zaštite takvih izuma. Pa i kroz ranije spomenute projekte u okviru UTT Programa osigurano je financiranje patentne zaštite te zaštite žiga za projekte kojima je prepoznat komercijalni potencijal. Rezultate čemo vidjeti kroz neko vrijeme, zaključuje Karanikić.

DOC. DR. SC. DALIDA RITTOSSA DOCENTICA S PRAVNOG FAKULTETA U RIJECI O PRAVIMA RANJIVE SKUPINE GRAĐANA

OSOBE S DUŠEVNIM SMETNJAMA u Hrvatskoj nemaju adekvatnu sudsku zaštitu

Najviše zabrinjava da je u velikom broju slučajeva Ustavni sud samo formalno riješio predmet bez da se upustio u kvalitetnu argumentaciju i objasnio, primjerice, što je to pravo na osobnu slobodu psihijatrijskog pacijenta, i pod kojim uvjetima ga država može prisilno smjestiti u psihijatrijsku ustanovu

Način na koji postupamo s najranjivijima izravni je pokazatelj civilizacijskog razvoja svakog društva – Dalida Rittossa

Vedrana SIMIČEVIĆ

Dalida Rittossa, docentica na Pravnom fakultetu u Rijeci postojećih godina sudjeluje u dva znanstveno-istraživačka projekta koji se bave zaštitom prava osoba s duševnim smetanja, a čiji su voditelji prof. dr. sc. Velinka Grozdanić i prof. dr. sc. Luca Malatesti.

Kako je Rittossa u jednom svom radu navela, prema podacima iz 2015. godine je u Hrvatskoj kod 474 887 pacijenata u primarnoj zaštiti dijagnosticiran duševni poremećaj ili poremećaj u ponašanju, što znači da svaki deveti hrvatski građanin pati od neke duševne smetnje. Iako su hrvatski zakoni vezani za ovu problematiku dobri, ističe Rittossa, istraživanja u kojima je sudjelovala i njene analize pokazuju da se ne primjenjuju na pravode adekvatan način, čak ni kad je riječ o praksi Ustavnog suda.

– U našem pravnom sustavu postoje kvalitetna zakonska rješenja kojima se priznaju prava osoba s duševnim smetnjama i postavljaju mehanizmi za njihovu zaštitu. Većina ovih rješenja nalazi se u Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama iz 2014. godine. Kako i sam naziv ovog Zakona kaže, radi se o pravnom aktu čija je primarna svrha štiliti psihijatrijske pacijente. Iako sam prisutna u izradi ovog Zakona dobili još 1997. godine, ispostavilo se kako jedan dio stručnjaka mentalnog zdravlja nije prepoznao cilj zaštite koji je postavio zakonodavac jer se Zakon na odgovarajući način nije primjenjivao u praksi. U takvim okolnostima od iznimne je važnosti kako na povrede prava gradana reagira Ustavni sud Republike Hrvatske. Istraživanje je pokazalo da se pitanjima povrede prava psihijatrijskih pacijenata naše najviše sudište bavilo u samo 31 predmetu. I u ovako rijetkoj praksi uočeni su određeni propusti. Najviše zabrinjava činjenica da je u velikom broju slučajeva Ustavni sud samo formalno riješio predmet bez da se upustio u kvalitetnu argumentaciju koristeći ustavne alate i svima nama obijasnio, primjerice, što je to pravo na osobnu slobodu psihijatrijskog pacijenta, i pod kojim uvjetima ga država može ograničiti prisilnim smještajem u psihijatrijsku ustanovu.

Propusti u vještačenju

Na koji način su prava osoba s duševnim smetnjama najčešće ugrožena u okviru sudske prakse?

– Određena pasivnost koja je uočena u rješavanju predmeta od strane Ustavnog suda prisutna je i praksi Županijskih sudova koji provode postupke prisilne hospitalizacije. To je najveći problem. Pokazalo se da se u pojedinim predmetima postupci provode samo formalno, jer primjerice, sudac nije ispunio svoju dužnost da posjeti pacijenta zadržanog u psihijatrijskoj ustanovi u zakonskom roku. Isto tako, ustanovljeno je da se osobama s duševnim smetnjama po službenoj dužnosti dodjeljuju odvjetnici, no oni ostaju u potpunosti pasivni tijekom cijelog postupka sudac nije ispunio svoju dužnost da posjeti pacijenta zadržanog u psihijatrijskoj ustanovi u zakonskom roku. Isto tako, ustanovljeno je da se osobama s duševnim smetnjama po službenoj dužnosti dodjeljuju odvjetnici, no oni ostaju u potpunosti pasivni tijekom cijelog postupka

> *Pokazalo se da se u pojedinim predmetima postupci provode samo formalno, jer primjerice, sudac nije ispunio svoju dužnost da posjeti pacijenta zadržanog u psihijatrijskoj ustanovi u zakonskom roku. Isto tako, ustanovljeno je da se osobama s duševnim smetnjama po službenoj dužnosti dodjeljuju odvjetnici, no oni ostaju u potpunosti pasivni tijekom cijelog postupka*

– U novijoj praksi Ustavnog suda uočeni su dobri pomaci u zaštiti prava osoba lišenih poslovne sposobnosti. Osobno vjerujem da je sudački aktivizam put na kojem ovo sudište treba nastaviti graditi zaštitu prava i sloboda svih gradana Republike Hrvatske.

Dobar primjer plana kako poboljšati praksu županijskih sudova predstavlja ideja koja se ostvarila upravo u sklopu projekta Hrvatske zaklade za znanost «Pravni status i stvarni položaj osoba s duševnim smetnjama - interdisciplinarni pristupi i europske perspektive». Naime, dio istraživača i osobno je sudjelovao u izradi Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, a nakon što je Zakon usvojen, izradili su Komentar ovog Zakona i provoli edukacije sudaca županijskih sudova i psihijatara kako bi se olakšala njegova primjena u praksi.

Potkapacitirani sustav

Što vam govore rezultati istraživanja u bolničkim institucijama?

– Rezultati istraživanja u psihijatrijskim ustanovama potvrdili su bojazan da su ove ustanove prostorno i kadrovski potkapacitirane. Unatoč problemu koji nagrižaju sav zdravstveni sustav, zdravstveni djelatnici nastoje da boravak njihovih pacijenata u ustanovama učine što ugodnijim. No, isto tako, iz odgovora pacijenata može se zaključiti da se neka njihova prava provode samo formalno, a takvo što je krajnje problematično.

Da li je ova tema zanemarena u hrvatskoj javnosti i zašto su ova istraživanja važna u širem kontekstu?

– Povijest je pokazala da su osobe s duševnim smetnjama redovno gurane na margine društva. Uz socijalnu izoliranost, prašila ih je i fizička izoliranost pa se tako i danas njihovo liječenje provodi na otocima ili u gradskim predgradima. Ako im u takvim uvjetima uskratimo prava koja im po zakonu pripadaju, osobe s duševnim smetnjama ponovo marginaliziramo. Nažin na koji društvo postupa s osobama kojima je pomoć najpotrebnija izravni je pokazatelj civilizacijskog razvoja svakog društva. Stoga, priznanje i zaštita prava osoba s duševnim smetnjama predstavlja pitanje koje je od izimne važnosti za svakog gradanina Republika Hrvatske.

Kvalitetna zakonska rješenja

Da li su zakoni dobri i da li bi tu trebalo što mijenjati?

– U naše zakonske tekstove u velikoj slučajeva ugrađena su kvalitetna zakonska rješenja. Mnogobrojne odredbe spomenutog Zakona o zaštiti osoba s duševnim smetnjama izgrađene su na standardima prakse Europskog suda za ljudska prava i relevantnih konvencija. U skladu s konvencijskim pravom je i trenutno rješenje iz Obiteljskog zakona da se poslovna sposobnost može samo djelomično ograniči. Ako zakonodavac u novom Obiteljskom zakonu prihvati odredbu kojom se ponovno u pravni sustav vraća mogućnost potpunog oduzimanja poslovne sposobnosti, takvo što bilo bi u izravnoj suprotnosti s Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom i stajalištima Ustavnog suda.

DR. SC. STJEPAN GADŽO DOBITNIK PRESTIŽNE NAGRADE

Europska nagrada za doktorsku disertaciju iz poreznog prava

V. KORDA

Moram priznati da je bio fenomenalan osjećaj prezentirati svoje ideje pred ljudima koji kreiraju pravila koja bi se u budućnosti trebala primjenjivati u cijeloj EU, kazao je Gadžo

Viši asistent na Katedri za financijsko pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Rijeci Stjepan Gadžo dobitnik je prestižne nagrade «European Academic Tax Thesis Award 2017», Riječ je o zajedničkoj inicijativi Europskog udruženja profesora poreznog prava (European Association of Tax Law Professors; EATLP) i Europske komisije, kojom se svake godine nagrađuju najbolje doktorske disertacije iz područja poreznog prava obranjene u prethodnoj godini na bilo kojem europskom sveučilištu. Nagrada mu je pripala za doktorsku disertaciju «Nexus requirements for taxation of non-residents' business income: a normative analysis in the context of the global economy» koja je u cjelosti napisana na engleskom jeziku, a ovaj riječki znanstvenik autor je više znanstvenih radova iz područja financijskog prava i poreznog prava. Boravio je i na Instituta za austrijsko i međunarodno porezno pravo na Ekonomskom sveučilištu u Beču, kao dobitnik Ernst Mach stipendije Ministarstva znanosti Republike Austrije te je provodio doktorsko istraživanje na Institutu Max Planck za porezno pravo i javne financije u Münchenu, kao dobitnik stipendije toga Instituta, a prošlog se tjedna vratio iz Kenije gdje na Strathmore University iz Nairobija drže predavanje.

Navodeći kako je njegova akademska avantura započela nekoliko mjeseci nakon upisanog diplome na Pravnom fakultetu u Rijeci dobivanjem mjesta znanstvenog novaka – asistenta, na Katedri za financijsko pravo te visokoškolske ustanove, Gadžo kaže kako je doktorski studij upisao na Pravnom fakultetu u Zagrebu gdje je i svibnju 2016. i obranio doktorsku disertaciju, izradenu pod mentorstvom prof. dr. sc. Nataše Žunić Kovačević.

– Doktorat sam u cijelosti napisao na engleskom jeziku, a u suštini sam analizirao pravila koja omogucuju vrlikim multinacionalnim kompanijama da u pojedinim zemljama, gdje imaju značajna tržišta, uopće ne plaćaju porez. To mi je uvijek bila fascinantna tema, a zapravo nikad nije bila aktualnija, s obzirom na slučajeve Applea, Amazona, Starbucksa i drugih kompanija koje se nalaze pod povecalom javnosti zbog porezne evazije.

Otvorena vrata

Početkom 2017. obavijesten sam kako sam dobitnik prestižne nagrade «European Academic Tax Thesis Award 2017», a drugi dobitnik bio je kolega Frederic Boulogne, koji je svoju disertaciju obranio na Sveučilištu u Amsterdamu. Iako nagrada nije novčana, odvjetnici s dosta iznimnom priznanju za istraživanja iz područja financijskog i poreznog prava, koja mi je otvorila brojna vrata. Tako sam primjerice u listopadu prošle godine glavne nalaze disertacije izložio pred službenicima Europske komisije u Bruxellesu. Moram priznati da je bio fenomenalan osjećaj prezentirati svoje ideje pred ljudima koji praktiški kreiraju pravila koja bi se u budućnosti trebala primjenjivati u cijeloj Europskoj Uniji.

Također, ubrzo nakon dodjele nagrade dobio sam poziv iz Amsterdama, od strane IBFD-a, znanstvene ustanove koja je jedna od vodecih na svijetu kad se radi o istraživanjima iz mog područja. Uz suglasnost mog fakulteta od rujna prošle do ožujka ove godine boravio sam u Amsterdamu na poslijedoktorskom usavršavanju. Iako ne moram ni objašnjavati da se radi o financijskom gradu, koji živi punim pljućima sedam dana u tjednu, amsterdamsko iskustvo najviše mi je koristilo za širenje mreže akademskih kontakata iz svih dijelova svijeta, priča Gadžo.

Ovaj riječki znanstvenik prošlog se tjedna vratio iz Kenije, a kako kaže i taj «afrički dio» priče vezan je uz njegov boravak u Amsterdamu.

Kenijsko iskustvo

– Kako sam na IBFD-u bio uključen u jedan projekt koji je uključivao i Strathmore University iz Nairobija, otvorila mi se mogucnost otići u Keniju i držati predavanja iz kolegija «International Tax Law» na njihovom specijalističkom studiju prava (LLM). Jako je moj boravak u Nairobiju bio kratkotrajan, radi se o stvarno fascinantnom iskustvu. Naučio sam puno toga o Keniji, zemlji u kojoj, unatoč bogatim prirodnim resursima, većina stanovništva živi ispod praga siromaštva. Te ogromne društvene nejednakosti reflektiraju se i na obrazovni sustav, čiji su temelji potpuno drugaciji od onih na koje smo navikli ovdje u Hrvatskoj. Najkvalitetnije škole i sveučilišta u Keniji uglavnom su u privatnim rukama, te su, zbog ekstremno visokih školarina, uglavnom rezervirana za bogatije učenike i studente. Za usporedbu, u Nizozemskoj su obrazovne institucije, od osnovne škole do fakulteta, uglavnom u sustavu javnog financiranja. Medutim, većina studenata plaća školarinu, koja godišnje iznosi otprilike dvije do tri tisuće eura. Dakle, Nizozemci su prihvatili osnovnu tržišni zakon da se kvalitetno obrazovanje, kao vojnika sveučilišta doista pružaju, mora i platiti, bar u određenoj mjeri, pojašnjava Gadžo.

Na pitanje kakvi su mu planovi za buducnost odgovara kako je glavna briga svakog mladog znanstvenika u Hrvatskoj nakon završetka doktorata neizvjesnost oko buducnosti i otvaranja docentskih radnih mjesta na sveučilištima.

– Osobno se nadam povoljnom razpletu jer zaista volim svoj posao, i u smislu prenošenja znanja studentima i u smislu slobode znanstvenog istraživanja. Dakako, cilj mi je i jačati suradnju s inozemnim institucijama, jer je to jedini način da se sveučilišta iz male države kao što je naša uključe u ozbiljne i konkurentne znanstveno-istraživačke projekte. U tom smislu moja dosadašnja iskustva i povezanost s institucijama kao što je IBFD itekako su dragocjeni, zaključuje riječki znanstvenik.

Ingrid ŠESTAN KUČIĆ

Gadžo je održao predavanja iz kolegija «International Tax Law» na specijalističkom studiju prava u Nairobiju

PROF. DR. REGINA AMMICHT QUINN NJEMAČKA TEOLOGINJA I ETIČARKA, GOŠĆA KUĆE SVEUČILIŠTA, O RODNOJ TEORIJI, POPULIZMU I RELIGIJI

U očima nacionalista, ženska tijela su državni teritorij

Ženska tijela su javni prostor već dugo vremena: javno se o njima raspravlja, prosuđuje ih se i kontrolira. Pogotovo tijekom krize, očekuje se da ženska tijela budu prostor u koji su upisane tradicionalne vrijednosti, tvrdi Ammicht Quinn

Vedrana SIMIČEVIĆ

Prof. dr. Regina Ammicht Quinn ugledna je njemačka teologinja i etičarka, direktorica Međunarodnog centra za etiku u znanosti i humanističkim disciplinama Sveučilišta u Tübingenu. Na konferenciji »Mir i sukobi: sadašnji i budući izazovi« koja se proteklog petka održala na Sveučilištu u Rijeci njemačka je znanstvenica održala predavanje na temu rodnih konfliktala u kontekstu populizma, religije i potrage za pravdom. Uprava su ovi, diljem Europe vrlo aktualni društveni fenomeni bili stoga i teme našeg razgovora.

Desni populistički pokreti, kako u Hrvatskoj, tako i u ostatku Europe, vide borbu za ženska prava i feminizam kao prijetnju. Često pri tome koriste argument »straha za obitelj« i pozivaju se na »kršćanske vrijednosti«, no da li razlog njihovog straha leže negdje drugdje?

– Kako je borba za ženska prava započela prije 150 godina, stvrano bi mogli očekivati da je dosad već gotova. Puno se toga dogodilo od tada, no borba još uvijek nije završila. Ta borba nikad nije imala intenciju da razori tradicionalnu obitelj. Ona kao takva i dalje postoji, ali je sve više tek jedan od vrlo različitih modela odnosa. Ono kao takva i dalje postoji, ali je sve više tek jedan od vrlo različitih modela odnosa. No i njihova obitelj- kao cjeloživotna institucija muškarca, žene i njihove djece, što je široko percipirano kao »prirodno«, nije »prirodna«. Neki sociolozi tvrde da je u Europi ovaj model nuklearne obitelji postojao kao prevladavajući samo od 1950. do 1970. godine. Ranije, brakovi su bili puno kraći – zbog vše smrtnosti prilikom poroda, ratova, izbjeglištva, migracija. Nakon sedamdesetih, nastajali su pak novi modeli obitelji: obitelji s neženjenim roditeljima, obitelji sa samohranim roditeljem, »sklepane« obitelji. No bez obzira na to, nuklearna obitelj je kulturni obrazac koji je duboko ukorijenjen u viziju »ispravnog života«.

Prava važnija od strahova

Ženska borba za jednaka prava, međutim, ne negira obitelj. Ono što negira su fiksne rodne uloge – kakve u raznim kontekstima više ne postoje. Percipirana prijetnja »obitelji« leži dubljе: to je strah da žene više nećeispunjavati njihov »pravi« zadatak da stvaraju djecu i vrijednosti nacije. U konzervativnim političkim pokretima i u Katoličkoj crkvi, mnogi stariji muškarci smatraju svoj osobni doživljaj apsolutnim, a time i jedinim ispravnim. No u sukobu tog straha sa ženskim pravima na jednaku edukaciju, slobodu govora i kretanja i slično, potpuno je jasno da su ljudska prava važnija od percipiranih prijetnji. Te prijetnje su osobni doživljaji, a postoji će i postoje obitelji koje trebaju pažnju i pomoć. Dakle što je novo: moramo prepoznati različite modele zajedničkog života, uključujući istospolne obitelji kao obitelji u kontekstu ih vrednovati i podržavati.

Spomenuli ste tijekom vaše predavanja u Rijeci da su ženska tijela svojevrsna bojna polja, od toga da se od žene traži da prekrije tijelo ili pak da ga otkrije (kao u slučaju muslimanke na plaži u Nici). I možemo vidjeti da to nije specifično samo za jednu kulturu ili period vremena. Zašto ženska tijela u 21. stoljeću i dalje izaziva takve kontroverze?

– Ženska tijela su javni prostor već dugo vremena: javno se o njima raspravlja, prosuđuje ih se i kontrolira. Pogotovo tijekom krize, očekuje se da ženska tijela budu prostor u koji su upisane tradicionalne vrijednosti. Te vrijednosti mogu biti, kao što su bile dugo vremena, vrijednosti skromnosti videne kroz prekriveno tijelo. Te vrijednosti mogu također biti, kao što smo vidjeli u Nici, vrijednosti izražene kroz nepokrivenu tijelo na plaži – kako su i »slobovale« naše« žene od »njihovih« (muslimanskih) žena. Njemačka desničarska populistička stranka AFD imala je izborni plakat koji je pokazivao Zenu u minijaturnom bikiniju uz moto »bikini, ne burke«.

Ženska tijela nisu njihova osobna, ona su simbolična tijela na kojima se vidjlju nacionalni ponos ili nacionalna sramota. Ako je u očima nacionalista žensko tijelo državni teritorij, onda je tijelo slovane žene upropašten državni teritorij.

Jednolikost identiteta

Kada govorimo o populizmu i populističkim pokretima, spomenuli ste da su se oni danas pretvorili u etnopopuliste. Koje glavne teorije u hrvatskoj javnosti, pri čemu se do bizarne razine manipuliraju pojmom roda. Očito je da rod izaziva kontroverze i u nekim drugim djelovima Europe. Zašto koncept »roda« nekim ljudima tako teško prihvatiti?

– To je teško pitanje, jer postoji puno tendencija u različitim kontekstima. No svima je zajedničko da se dolimaju zabrinuti s predstavljanjem (u smislu da tradicionalna politika ne predstavlja više »obične ljude«), s distribucijom («mi», »obični ljudi» ne dobijamo ono na što imamo pravo, ali ostali, strani, imigranti, homoseksualci, lijeni ljudi... ne dobivaju) i s tradicionalnim nedostatkom u identitetima. Ti identiteti se doživljavaju napadnutima u pluralističkom društvu: «Mi» tako ne uvijek «pravi» Hrvati, Nijemci, Amerikanci, no ljudi koji nisu Hrvati, Nijemci, Amerikanci poput nas čine štetu nama i društvu. To je pokušaj da se ponovo uspostavi jednolikost identiteta (svi smo bijelci, katolici, demokrati itd) i preciznost identiteta (mi smo svi ili muškarci ili žene, bijelci ili crnci, stranci ili ne, s ili ženskim ili muškim ulogama i kvalitetama). To znači da većina populističkih pokreta danas ima dva glavna fokusa: anti-imigracijski i za-obitelj.

Kakve po vama mogu biti posljedice jačanja populističkih pokreta i kakvu ulogu u tom fenomenu ima Katolička crkva?

– Katolička crkva, u kojoj zasnuj njeni biskupi prate Papu Franju, nije anti-imigracijska i u tom se smislu jasno razlikuje od populističkih pokreta. Papa Franjo je empatičniji prema izbjeglica i migranata, kao ljudi kojima treba pomoć. I to je vrlo važno stajalište koje nje dijele svi katolici. No postoji blizak savez između populističkih pokreta i konzervativnih stranaka s Katoličkom crkvom u smislu obrane tracidionalne obitelji i borbe protiv «roda».

Nesporazum oko »roda«

Populističko stajalište »zaštite obitelji« je dobro poznato u kršćanskom kontekstu. Jedan od njemačkih biskupa je 2015. reagirao na pokušaj da se »rod« protumači na katolički način. Citirao je dvojicu Papa. Franju («rodna teorija je demonska») i Benedikta («obitelji i dijete gube svoje dignitete») te je zaključio da je «rodna teorija neprijatelj obitelji i neprijatelj kreacije Boga».

Postoji, međutim, velki nesporazum oko toga što je zapravo »rod«. Rod ne podrazumijeva radikalnu samo-odredenost i odbijanje Božje kreacije. Rodna teorija i praksa se okreću od onog što se nazivo esencijalizam. Okreću se od ideje da je muškarčevo ili ženino rodno »je zauvijek fikstinan, vezano isključivo uz tijelo i uz odgovarajuće kvalitete, kompetencije i zadatke na ovom svijetu.

Kad smo kod toga, sluđaj ratifikacije Istanbulske konvencije izazvao je puno reakcija u hrvatskoj javnosti, pri čemu se do bizarne razine manipuliraju pojmom roda. Očito je da rod izaziva kontroverze i u nekim drugim djelovima Europe. Zašto koncept »roda« nekim ljudima tako teško prihvatiti?

– Pojam roda je «opasan». No nije opasan zbog ideologije, opasan je zato jer razotkiva i odbija ideologije vezane za rodne odnose. Rod analizira rodne odnose, analizira kako su razlike između muškaraca i žena percipirane u odnedosu prema kulturi ili u odredenom kontekstu i kakva vrsta moći ide uz te razlike. Rod podrazumijeva jednaka prava za sve rodove. I rod čini kompleksnijim način na koji vidimo muškarca i ženu i ultimativno sami sebe. Rod negira pritisak da se uklopimo – pritisak da izgled tijela mora odgovarati identitetu. Rod je prijetnja uniformiranim identitetima (ne-individualne) rodne uloge za žene i jedne strane, dok s druge strane proglašava prosvijećenost kao distinktivnu odliku »kršćanskog Zapada«, u smislu: naše žene su jednake i mi možemo spasiti nejednake žene rodene u nerazvijenim, neprosvijećenim kulturama od patrijahalnih normi. I strana je kultura pri tome redovno dovživljena kao statična i apsolutna: drugi, uglavnom tamnoputi ljudi nanko nisu u stanju promijeniti svoju kulturu već je samo nose sa sobom.

Jedan od vaših znanstvenih interesa je pitanje abortusa. Zašto je ovo pitanje ponovo »na meniju« u nekim dijelovima Europe? Možemo li reći da je to najvažnije »bojno polje« konzervativnih pokreta?

– Na neki je način to odlučujuće pitanje za mnogo dijelove Crkve. Papa Franjo je nedavno rekao da je brига za migrante i siromašne jednako važna kao i protivljenje abortusu i za tu je izjavu kritizirao. Ja se ne slažem s njegovim kritičarima. No ne slažem se ni s Papom koji je jo̧ž ranije razvao abortus «gnozim zločinom». Pitanje abortusa za mene, kao etičarku i teologinju, nije individualno pitanje »to »lose žene« rade, već je to pitanje socijalne etike. Za neke žene tradicionalno gledanje mu ku i bol iz raznih razloga.

Pitanje abortusa

Da bi bili sigurni da će se napraviti prava stvar, mnoge od aktualnih rasprava na ovu temu prizivaju zakone. No statistika je, međutim, vrlo jasna: izzimno restriktivni zakoni nisu povezani s nižim brojem abortusa. Oni samo imaju izzimno ozbiljne posljedice. Oni kriminaliziraju bol i proizvode opasne abortuse. Trebali bi se zapitati u kojoj mjeri postojeće veze, obiteli, škole i sveučilišta, radna mjesta, zdravstvene institucije i religijske zajednice doprinose toj boli. I što možemo učiniti da pomognemo ženama u teškoj situaciji? Na kraju, odluka o abortusu je na ženi (ili paru). Tko drugi može odlučiti? Otac? Svećenik? Sudac?

Važno je imati na umu da seksualna etika i moralno stajalište prema abortusu nije u jezgri kršćanskog identiteta. U svijetu gladi, ratova, genocida, radikalni pozivi religije mora prvenstveno podrazumijevati rad za pravdu i mir, za mirotljubivu pravdu. Ukoliko to čini, religija će biti «za život», sa specijalnom pažnjom prema životu siromašnih i izopćenih. Marcella Althaus-Reid, argentinsko-britanska teologinja nam nije prestala govoriti da je maloljetna prostitutka u toaletu autobusne stanice s vše ve ucrtanih fetusa abortusa nisita drugo no slika Freda.

> *Sa stvaranjem Centra za studije sukoba i mira Sveučilište u Rijeci ima priliku dati vrijedan doprinos ne samo znanstvenom istraživanju mira, već i gradenju miroljubivog i pravednog društva*

> *Ženska borba za jednaka prava ne negira obitelj. Ono što negira su fiksne rodne uloge – kakve u raznim kontekstima više ne postoje. Percipirana prijetnja »obitelji« leži dubljе: to je strah da žene više neće ispunjavati njihov »pravi« zadatak da stvaraju djecu*

> *Rod podrazumijeva jednaka prava za sve rodove. I rod čini kompleksnijim način na koji vidimo muškarca i ženu i ultimativno sami sebe. Rod negira pritisak da se uklopimo – pritisak da izgled tijela mora odgovarati identitetu. Rod je prijetnja uniformiranim identitetima*

Znanstvenici moraju zajedno raditi na temi mira

Kako vidite ulogu znanstvenika s rastućoj podjeli u društvu diljem Europe i zašto su važne konferencije s temom mira i rješavanja sukoba poput ove održane u Rijeci, kao i najavljeni budući riješki Centar za istraživanje sukoba i mira?

– Ljudi na sveučilištima nisu pametniji ili mudriji od drugih ljudi. No zato jesu privilegirani: mogu provoditi vrijeme razmišljajući, čitajući, istražujući, raspravljajući. Njihova uloga i uspostavljanju Centra za mirovne studije je da iskoriste te privilegije. Različiti znanstvenici s različitih područja moraju ovdje raditi zajedno, jer je mir multidisciplinarna tema. Trebaju nam politolozi, sociolozi, povjesničari, filozofi i teolozi. No trebaju nam i primjerice biolozi koji nam mogu reći kakva je veza između ekoloških problema i budućih konflikata. Računalni stručnjaci nam trebaju za analizu društvene medije kao alate sukoba i mira, inženjeri koji će pročučiti kako njihove tehnologije mogu biti iskorištene za promociju mira. No i sve to nije dovoljno. Trebamo ljude koji su stručnjaci u konkretnoj zemlji gdje nastaje mira, koji imaju iskustvo i znanje koje se može kombinirati sa znanstvenim spoznajma iz različitih kutova gledanja. To je težak, no mogući zadatak. I vrlo je važan, potreban i hrabar potez Sveučilišta u Rijeci da se suoči s tim izazovima. Sveučilište ima priliku na ovom konkretnom mjestu i u ovo konkretno vrijeme pronaći načine istraživanja, edukacije i izrade strategija. S tim novim dati vrijedni doprinos ne samo znanstvenom istraživanju mira, već i gradenju miroljubivog i pravednog društva.

S. DAVILA/EPA

MIR IZ PERSPEKTIVE VELEPOSLANIKA

Okrugli stol okupio eminentna imena iz svijeta diplomacije

RIJEKA » »Mir i sukobi: sadašnji i budući izazovi« naziv je dvodnevne konferencije što se u organizaciji Sveučilišta u Rijeci, Instituta za istraživanje mira iz Osla, Međunarodnog centra za etiku u znanostima iz Tübingena, Centra za mirovne studije iz Zagreba i udruge CeKaDe iz Rijeke održala sredinom travnja na Kampusu Sveučilišta u Rijeci. Drugog dana Konferencije održan je i okrugli stol na temu Mir i rješavanje sukoba – uloga obrazovanja i znanosti – iz perspektive veleposlanika koji je izazvao izniman interes posjetitelja. Raspravu su moderirali prof.dr.sc. Snježana Prijić-Samaržija, rektorica Sveučilišta u Rijeci i Nj.E. Hrvoje Marušić, veleposlanik RH u Kraljevini Norveškoj. Zanimljivo je da je ova tema okupila niz značajnih diplomatskih imena na istim stolom. Sudjelovali su u panelu Nj. E. Branko Baričević, vrsitelj Predstavništva Europske komisije u Hrvatskoj, zatim Haakon Blankenborg, ravnatelj Sektora za zapadno-balkanski regiju, norveško Ministarstvo vanjskih poslova (ranije veleposlanik Kraljevine Norveške u Republici Srbiji), Nj. E. Olive Hempenstall, veleposlanica Republike Irske u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Zina Kalay-Kleitman, veleposlanica Države Izrael u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Smiljana Knez, veleposlanica Republike Slovenije u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Won-sup Park, veleposlanik Republike Koreje u Republici Hrvatskoj, i Nj. E. Astrid Versto, veleposlanica Kraljevine Norveške u Republici Hrvatskoj.

Rektorica Prijić-Samaržija istaknula je kako je cilj konferencije povezati akademiju i praksu kroz diplomaciju i nevladin sektor kako bismo otvorili putanju očuvanja mira, ali i zajednički doprinijeli zajednici kroz razvijanje sustavnih mehanizma rješavanja konflikata.

Konačni cilj nam je raspraviti ne treba li nam Centar za istraživanje mira i konflikata, već kakav treba biti da bi bio relevantan. Teorijski doprinosi pokazat će nam kako se to može dogoditi. Kroz konkretni rasvijetliti poteškoće na terenu, zaključila je Samaržija-Prijić.

Partneri u organizaciji ove konferencije bili su Friedrich-Ebert-Stiftung, Centar za nenasilje i ljudska prava, Ured veleposlanik Kraljevine Norveške u Republici Srbiji), Nj. E. Olive Hempenstall, veleposlanica Republike Irske u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Zina Kalay-Kleitman, veleposlanica Države Izrael u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Smiljana Knez, veleposlanica Republike Slovenije u Republici Hrvatskoj, Nj. E. Won-sup Park, veleposlanik Republike Koreje u Republici Hrvatskoj, i Nj. E. Astrid Versto, veleposlanica Kraljevine Norveške u Republici Hrvatskoj.

Rektorica Prijić-Samaržija istaknula je kako je cilj konferencije povezati akademiju i praksu kroz diplomaciju i nevladin sektor kako bismo otvorili putanju očuvanja mira, ali i zajednički doprinijeli zajednici kroz razvijanje sustavnih mehanizma rješavanja konflikata.

Konačni cilj nam je raspraviti ne treba li nam Centar za istraživanje mira i konflikata, već kakav treba biti da bi bio relevantan. Teorijski doprinosi pokazat će nam kako se to može dogoditi. Kroz konkretni rasvijetliti poteškoće na terenu, zaključila je Samaržija-Prijić.

Partneri u organizaciji ove konferencije bili su Friedrich-Ebert-Stiftung, Centar za nenasilje i ljudska prava, Ured

NOVI MATEMATIČKI ALATI I IDEJE

Tibor Pogány koautor monografije u izdanju Springera

RIJEKA » Prof. Tibor Pogány u suradnji s dvoje koautora, dr. sc. Árpádom Baričzem i dr. sc. Szabolcsom Tankom Maširević objavio je u Springerovoj serji Lecture Notes in Mathematics 2207 monografiju pod naslovom Series of Bessel and Kummer-Type Functions. Monografija se bavi funkcionalnim redovima Besselovih i Kummerovih funkcija, Neumannovog, Kepteynovog, Schlömilchovog odnosno Dinijevog tipa.

Njemačka kuća Springer svjetski priznati izdavač znanstvenih knjiga i publikacija, monografiju je opisala kao izdanje koje sadrži nove matematičke alate i ideje koji omogućavaju prikaz i pregled naših rezultata iz oblasti nastalih u zadnjem desetljeću, objavljenih u raznim časopisima, dvije disertacije i nekoliko konferencijskih izlaganja, što čini pedesetak bibliografskih jedinica. Novi materijal je tako kroz pristupu u rukopisu i poopćenja i istraživanja izvorne redova Popova kao i Milgravovi redovi G-funkcije Meijera, kazao je prof. Pogány.

Ta je monografija namijenjena matematičkoj znanstvenoj javnosti, studentima i studentskoj populaciji, istraživačima i svima onima koji se zainteresirani za teoriju i mnogostruka primjena Fourier-Besselovih i inih funkcionalnih redova uglavnom u klasičnoj analizi, primijenjenoj matematici i matematičkoj fizici. Monografija sadrži i nove rezultate iz navedenog područja.

DUGOGODIŠNJA SURADNJA »HOMO SI TEĆ« I KATEDRE ZA KIPARSTVO APURI

KREATIVNA SIMBIOZA

umjetnosti i sporta

Od 2006. na ovamo studenti Odsjeka Likovne pedagogije i Primijenjene umjetnosti izradili su preko stotinjak orginalnih pehara za najuspješnije natjecatelje popularnih riječkih utrka

Kako to izgleda kad studenti Akademije primjenjenih umjetnosti »upregnu« svoju kreativnost u službu zajednice odlično može posvjedočiti zanimljiva višegodišnja suradnja Katedre za kiparstvo s organizatorima tradicionalne riječke sportske manifestacije »Homo si teć – Rijeka Run«.

Na ideju da spoji sport i umjetnost je još davne 2006. godine došao jedan od organizatora manifestacije Zoran Medved, a objeručke ju je prihvatila tada asistentica, a danas docentica na Katedri za kiparstvo doc.art Darija Žmak Kunić. Od tada pa do danas, studenti Odsjeka Likovne pedagogije i Primijenjene umjetnosti izradili su preko stotinjak orginalnih pehara u različitim tehnikama i dimenzijama za najuspješnije natjecatelje riječkih utrka pod okriljem »Homo si teć – Rijeka Run« manifestacije.

– Ideja je bila da svaki put projektu pristupamo na inovativan i kreativan način, da interprtacija nagrade-pehara bude izvan uobičajenih okvira i pomaknutih granica promišljanja sportskih nagrada. Tako smo ostvarili veliki broj jedinstvenih pehara. Cilj je uvijek bio predočiti puno različitih viđenja grada u kojem živimo, u kojem se odvijaju sve navedene utrke. Grad i utrke nisu samo prazan raster ulica, stepenica i trgova nego i zajednica ljudi koji dišu, kreću se, druže se, natječu. Uz sve navedeno, zadatak je uvijek bio pomaknuti granice postojećeg promišljanja trčanja i grada, nagrada, reljefa i zadnih okvira natječaja, dodavanjem točno onoga što studenti misle da nedostaje, a da istovremeno ostanu sanjivi, funkcionalni, kreativni, osjećajni, pojašnjava Žmak Kunić koja je uz umjetničkog suradnika mr. art. Dražena Vitolovića, mentorirala osmišljavanje i izradu svih radova.

Projekt je svake godine, osim ove posljednje, funkcionirao i kao natječaj na kojem su odabrani i najbolji studentski radovi, a očito poticajan zadatak rezultirao je desecima iznimno originalnih ideja.

Dijana Trtanj, nagrađena 2016. i 2017. godine inspiraciju je primjerice tražila u industrijskoj baštini Rijeke.

– Za utrku »Skok 539« uzela sam otisak stepenice s početka Trsatskih stuba, koji je ustvari negativ ili prostor iznad samog tla po kojemu se trkači kreću. Otisak s Molo longa, za istoimenu utrku, uzela sam s granitnih prizmi koje su na lukobranu, te sam na te ploče utisnula geografsku poziciju starta. Nagradu Homo si teć 2017. osmislila sam kao betonski stup u koji je umetnuta željezna, zahrđala lamela, savijena u klupko ispod kojeg sam smjestila brodić izrađen u porculanu, prisjetila se Trtanj.

Iste godine student Antun Ružolčić osmislio je glavnu nagradu za maraton tako da je otiske tenisica trkača izveo sa više stotina zlatnih čavlića. Godinu prije studenti Likovne pedagogije Ivan Botički, Ivona Habijanec, Lucija Granić, Gloria Arapović i Erika Močibob od crne su keramičke gline izradili trkaću stazu i pozvali kolege da preko nje pretrče, nakon čega su izradili nagrade od nastalih otisaka.

Rad Ele Štefanac nagrađen 2015. godine sastojao se pak od drvenog okvira na čiju prednju stranu je postavljeno staklo, a iza stakla je prozirna folija na kojoj je kombinacijom ljepila i sitnog pijeska iscrtana silueta trkača i trkačice. Za svoj nagrađeni rad iz 2014. godine Paola Lugarić zamislila je bocu vode, glicerina i šljokica u kojoj tekućina mijenja boju kad se protrese, sukladno tome za koje mjesto na utrci je namijenjena, dok je u suradnji s Nives Žarković nagrađena i za rad inspiriran brdovitom Rijekom – kamen koji predstavlja uspon i prepreku, sa zlatnom niti koja označava uspješan put ka cilju.

Organizatori su ove godine pozvali mentore da ostave svoj umjetnički trag, te su stoga autori ovogodišnjih nagrada mentori Žmak Kunić i Vitolović uz asistenciju studenta Rina Banka. Suradnja i najtječaji za studente nastaviti će se i idućih godina – najavljuje Žmak Kunić – kada će se produkcija nagrada moći podignuti na viši nivo u sklopu novoosnovanog Centra za keramiku Quark pri Akademiji, čiji je inicijator upravo Vitolović.

Vedrana SIMIČEVIĆ

M. GRAGIN

Studenti – autori pehara

Pehare su izrađivali Antun Ružolčić, Nives Žarković, Paola Lugarić, Ela Štefanac, Marko Človek, Višnja Laginja, Dijana Trtanj, Ivan Botički, Glorija Arapović, Ivona Habijanec, Lucija Granić, Erika Močibob, Ivana Zavidić, Elena Apostolovska, Kristina Čehulić, Bojana Modalek, Alisa Kukić-Stanić, Petra Bujovsky, Gloria Nanut, Matea Zeman, Tea Teodorović, Tomislava Turčin, Dragana Kružić, Eduardi Filipović, Rea Vargović i mnogi drugi.

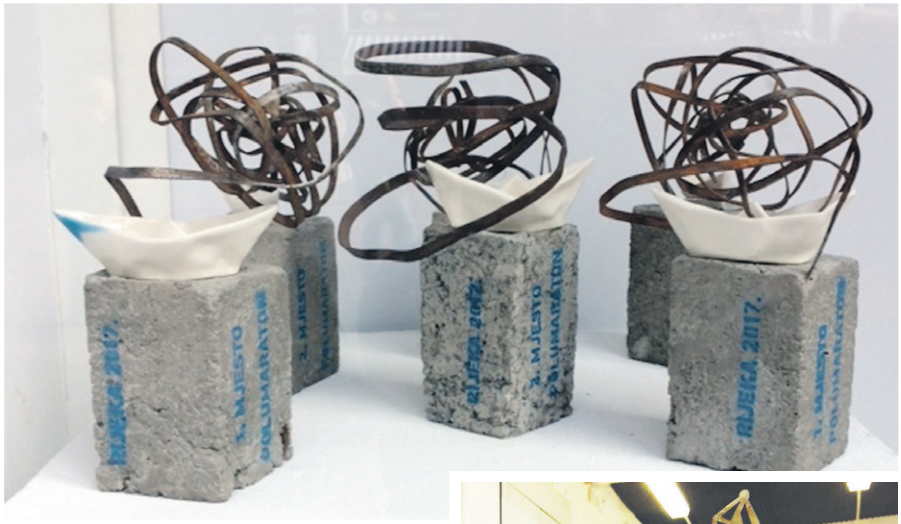

Impressum Direktorica: Ankica KRULJAC ■ Glavni urednik Novog lista: Edi PRODAN ■ Urednica priloga: Vedrana SIMIČEVIĆ ■ Grafička urednica Tea LILIĆ-PRIBANIĆ